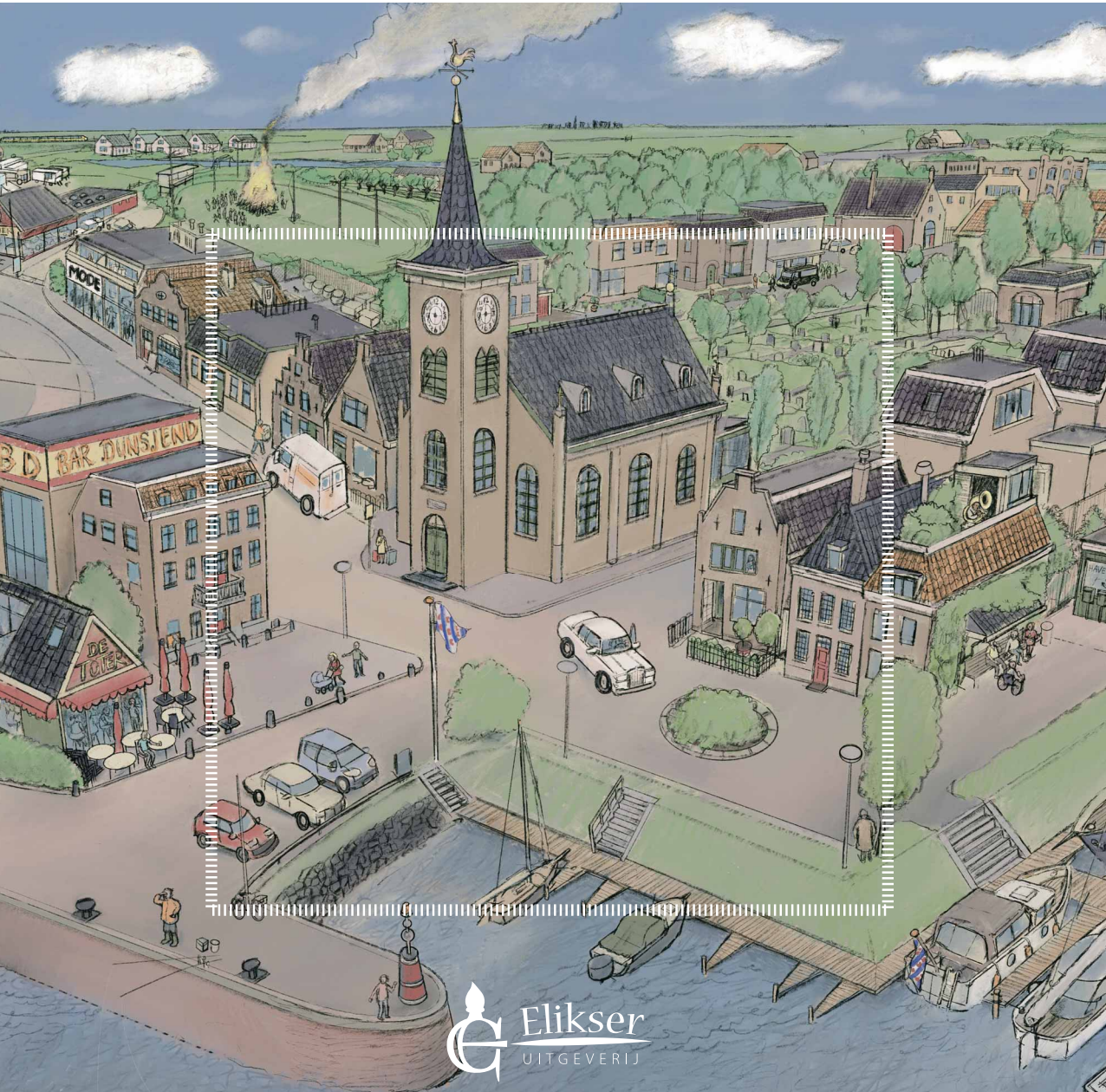

NEARNEWÂLD

IT SKRIUWERSBOUN 50 JIER

NEARNEWÂLD

NEARNEWÂLD

IT SKRIUWERSBOUN
50 JIER

YNHÂLD

FOAROPWURD		8
Laurens Bontes	<i>Yllustraasje Nearnewâld</i>	10
Jetze de Vries	<i>Ik waard in doarp</i>	14
Josse de Haan	<i>Wanne en de do</i>	18
Nyk de Vries	<i>Snein is in rêstdei</i>	20
Janneke de Boer	<i>Seis oer thús</i>	22
Foppe Venema	<i>Mjuks foar de skriuwersbuks</i>	26
Willem Verf	<i>Tsjerke-asyl</i>	32
Koos Tiemersma	<i>De frou by de bushalte</i>	36
Job Degenaar	<i>De man, het kind en de twee vrouwen</i>	38
Bert de Vries	<i>It mantsje & de kliber</i>	40
Pieter de Groot	<i>Waar ut Frys ut Leewarders ferdreef</i>	46
André Looijenga	<i>Writer in residence</i>	50
Baukje Zijlstra	<i>Kat en kwea</i>	54
Syds Wiersma	<i>Man mei syn skaad</i>	58
Piter Boersma	<i>Op it havenhaad</i>	60
Jelle Bangma	<i>De reüny</i>	64
Sietse de Vries	<i>Xi Jinping</i>	68
Talea Jansma	<i>'t Dorp</i>	72
Popke Popma	<i>Soks ha ik wer ...</i>	76
Berber Spliethoff	<i>Hurde wyn</i>	78
Douwe de Bildt	<i>It boatsje fan dokter</i>	82
Tryntsje van der Veer	<i>De Swalker</i>	86
Douwe Kootstra	<i>Wettertoere</i>	90
Wim Beckers	<i>Beppe</i>	94
Geert Nauta	<i>Bombardon</i>	96
Geart Tigchelaar	<i>Buorfrou Evelyn</i>	100
Sjoerd Bottema	<i>Mei-inoar ien</i>	102
Marije Roorda	<i>Fonkelfeart</i>	106
Sybe Joostema	<i>Harkestrjitte</i>	108
Ytsje Hettinga	<i>De man werom</i>	112
Trevor Scarse	<i>Tys</i>	114
Tialda Hoogeveen	<i>Yn 'e fierte</i>	116
Wobbe Atsma	<i>Universalis</i>	118
Klaas Wielinga	<i>In fin mear as in bears</i>	120
Hidde Boersma	<i>Brânbult op 'e iisbaan</i>	124
Martsje de Jong	<i>Freugdefjoer</i>	128

Giny Bastiaans	<i>Oan de boskrâne</i>	132
Lomme Schokker	<i>De trein</i>	134
Jan Schotanus	<i>Treine</i>	138
Hein Jaap Hilarides	<i>De stap fan Ria Akkerman</i>	142
Ruurdsje de Haan	<i>De bus nei Nearnewâld</i>	146
Neeltje Bonnema	<i>Treast fan in bûsdoek</i>	148
Geartsje Douma	<i>De moaiste winkel fan 'e wrâld</i>	152
Jetske Bilker	<i>Pin- en oar leed</i>	156

FOAROPWURD

Yn 1994 ferskynde ta gelegenheid fan 25 jier It Skriuwersboun *Wa't skriuwt bliuwt*, mei bydragen fan skriuwers oer it skriuwen. Yn 2019 fiert It Skriuwersboun it 50-jierrich jubileum. Fansels litte wy dit net samar foarbygean.

It Skriuwersboun hat de belangebehertiging fan skriuwers yn de Fryske taal en har farianten ta doel. Dêrneist wolle wy it brûken fan it Frysk foar literêre teksten oanfiterje. Sa ûntstie it plan om by dit jubileum net it skriuwproses út te ljochtsjen, mar de leden út te nûgjen har kreatyf te uterjen, om sa ta in nijsgjirrige útjefte te kommen.

Foar jimme leit *Nearnewâld*, in boek oer in fiktyf doarp yn Fryslân. Laurens Bontes fersoarge de tekening fan it doarp en ús leden waarden nûge in detail nei kar te ferwurkjen yn in ferhaal of gedicht. Wy wiene benijd nei it ferskaat, en ek oft der gearhing ûntstean soe, want skriuwen bliuwt úteinlik in yndividuele aktiviteit, oft it no giet om in roman, ferhaal, gedicht of toanielstik. De animo wie grut, mei as resultaat mear as fjirtich bydragen. Nearnewâld waard it toaniel fan libben, yntriizjes, aventoer en ferstilling.

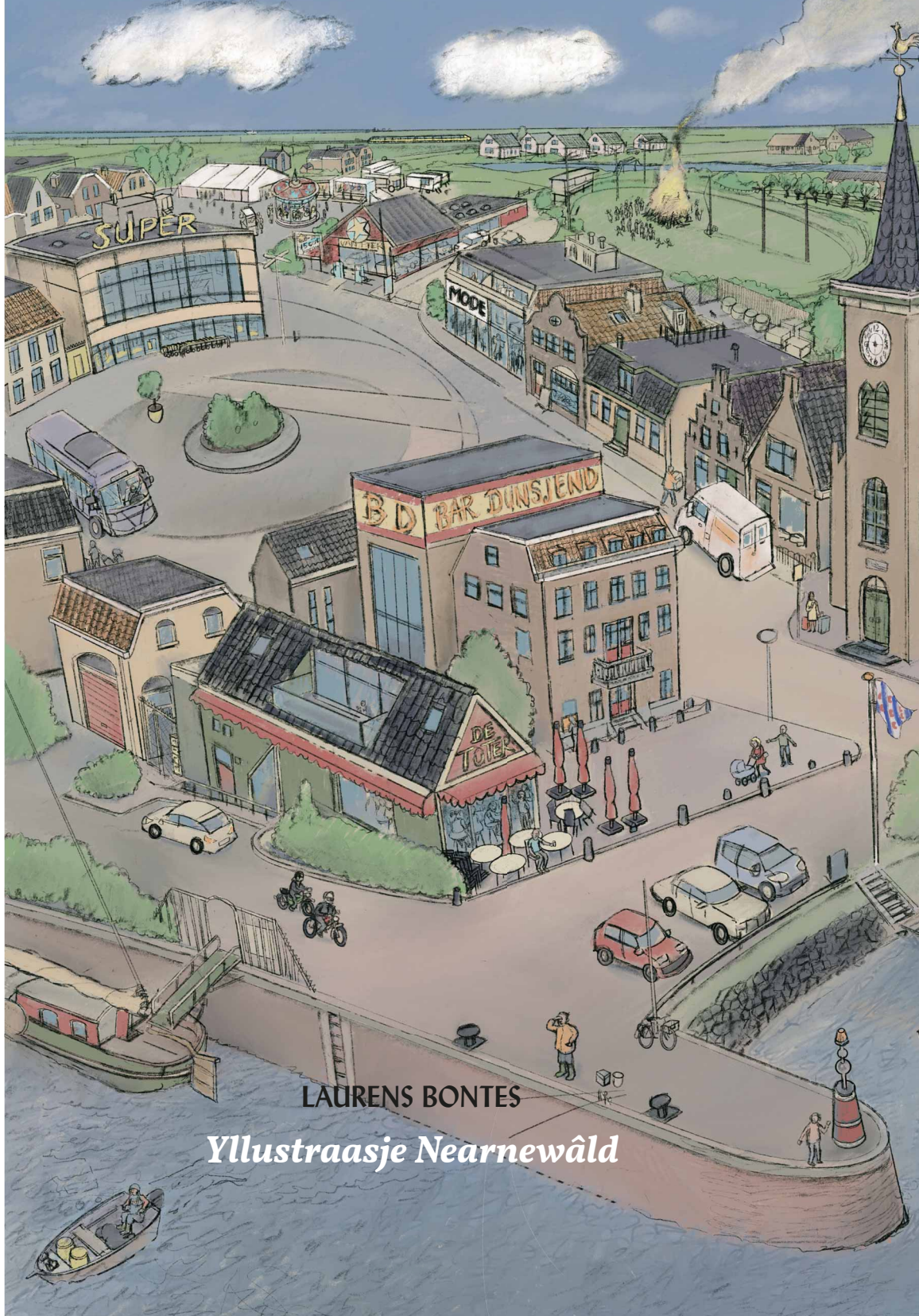
Wy tankje alle skriuwers en dichters dy't in
bydrage levere hawwe, yllustrator en foarmjouwer
Laurens Bontes, Jitske Kingma fan útjouwerij
Elikser en de redaksje dy't de útjefte begelaat hat
– besteande út Jetske Bilker, André Looijenga en
Baukje Zijlstra – foar de noflike gearwurking en de
Provinsje Fryslân foar de stipe.

Ta einbeslút winskje wy de lêzer in soad nocht en
wille mei Nearnewâld, in plak fan alle tiden.

Ut namme fan it bestjoer fan It Skriuwersboun,

*Tryntsje van der Veer
Ljouwert, septimber 2019*

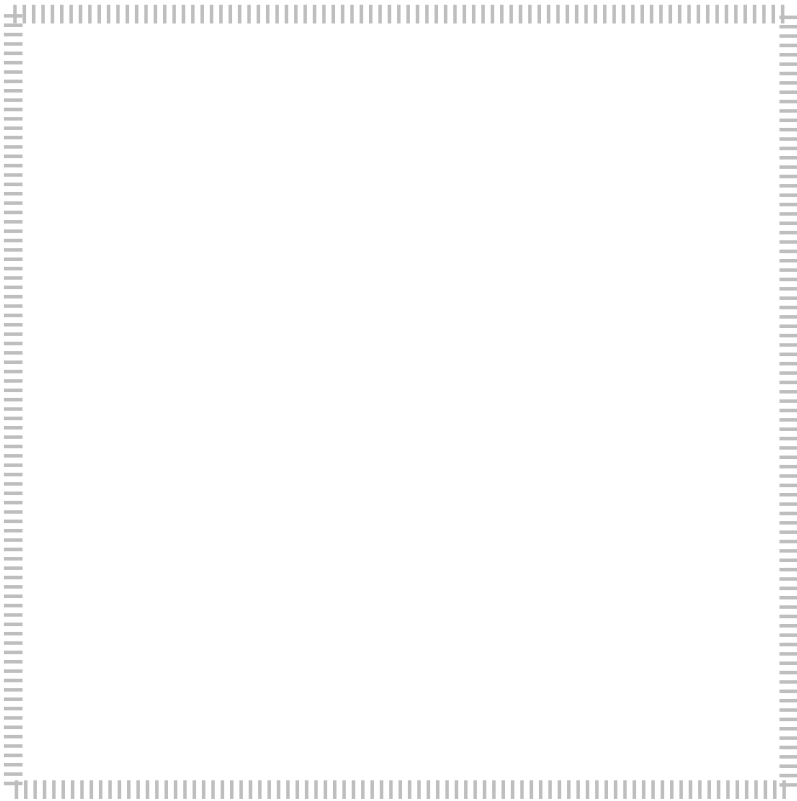
www.skriuwersboun.nl

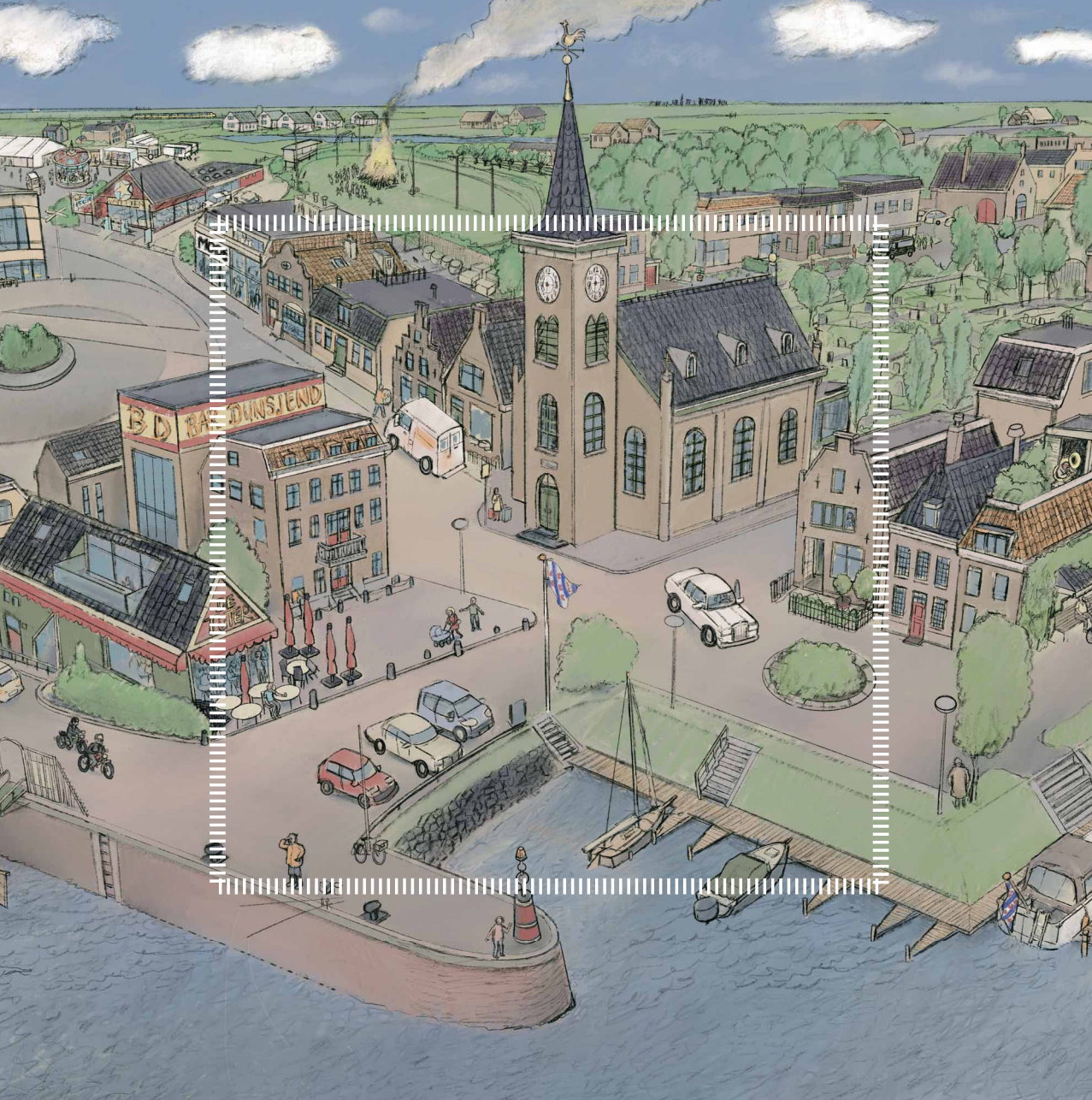

LAURENS BONTES

Yllustraasje Nearnewâld

JETZE DE VRIES
Ik waard in doarp

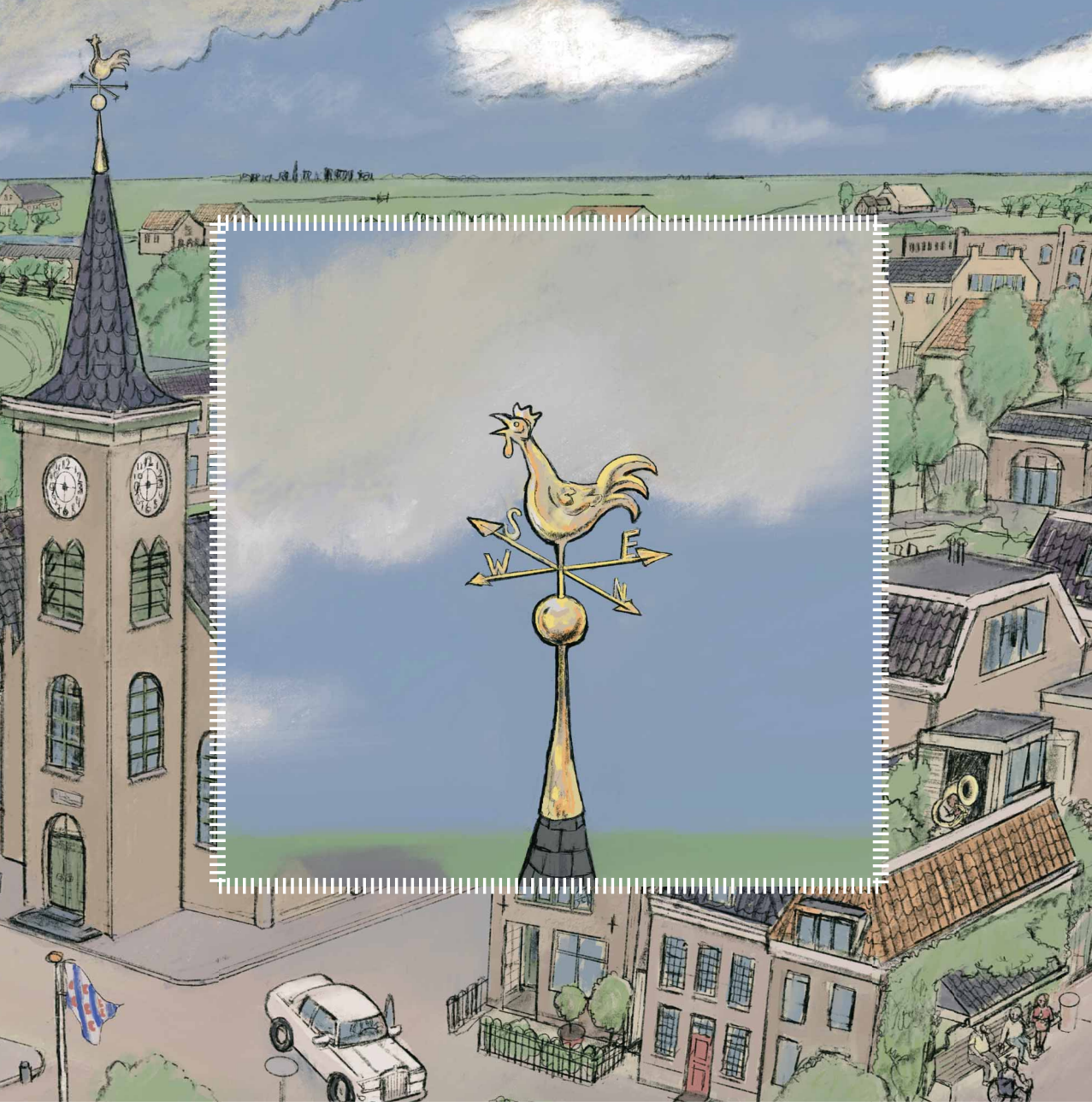
Ik waard in doarp
wist net wêrom
jûns it hert in diskoteek
moarns in tsjerke

it hier wie takkebosk
dreamend as it waad
bestelbus en bernewein
witwêreane har paad

ik waard in doarp
toerend út it lân
gleon as motorman
glimkjend oer fiskerêgen

in trombône stift de lippe
spanningsbôge, sulverkobbe
wjokslach tutet terras
lemieren út 'e jas

Ik waard in doarp
wist net wêrom
jûns it hert in diskoteek
moarns in tsjerke

JOSSE DE HAAN
Wanne en de do

De hoanne op de tsjerketoer wie yn drok petear mei in postdo. Soms draaide er in rûntsje, sadat de do achter him oan fleane moast. De do frege him ôf oft de hoanne nei syn operaasje noch wol doogde.

- Do* Wat ha se presys mei dy útheefd, ik ken dy hast net werom.
Wanne Moatst hearre, se hawwe myn eagen feroare yn skerpe laserfierrekikers, ik tink dat ik no alles yn it doarp yn 'e rekken hâlde kin.
Do Mei kamera's?
Wanne Ja, it binne digitale lasers. Hast myn lêste opnames trochjûn?
Do Foaral de observaasjes fan de Fryske skriuwer, de Fryske lânskipsskilder en de âld-politikus-Frysk wiene se bliid mei. Se tinke datst waarm bist.
Wanne Dy nije lasers wurkje ek nachts. Ik sjoch alles. Yn it doarp en op see.

It doarp Nearnewrâld wie yn in lyts skoftke tiid slim feroare. De ynwenners hâlden ôf en ta de siken yn. Soms hearden se om middernacht sjitterij en geraas. Faaks wie it de ymport. Sûnt in healjier joech de hoanne op de roomske toer nachts ljocht. Soks koste jild wylst de tsjerke gjin sint hie.

De Fryske lânskipsskilder hie dêr wolris in eksposysje om wat by te fertsjinjen – it smiet net in soad op. De pleatslike Fryske dichter lies elke moanne fersen foar yn 'e tsjerke, ek om by te fertsjinjen, want fan Fryske literatuer koest net libje. It foarlêzen luts in bytsje folk.

Mei de ferkiezings frege de âld-politikus-Frysk de lju in euro om nei syn rede te harkjen – ek hy moast wat byfertsjinje, want de wachtjilden-Frysk wiene leech. Hoe kamen dy lju troch de tiid?

De speurders dy't de hoanne lasereagen jûn hiene – sadat er nachts ljocht joech – hiene har dat ek ôffrege. Nimmen yn it doarp wist dat de hoanne no mear funksjes hie as allinne de wynrjochting oanjaan.

No't de âld-politikus-Frysk net libje koe fan syn meager pinsjoen-Frysk, de Fryske lânskipsskilder hast neat ferkocht en de Fryske dichter op in houtsjie biet hiene se de lapen gearsmiten. Alle trije striden op har wize foar it Frysk, en alle trije fochten tsjin de grutte taalbroer yn de Grutstêd. Nei oeren oerlis yn de pleatslike kroech hiene se der wat op fûn.

Do Hast al in idee hoe't it yn elkoar stekt?
Wanne Foar in part. Ik moat noch sjen hokker rol de tsjerke spilet.
Do Tinkst dat dy yn 't geheim meidocht?
Wanne Ja. Tsjerken libje fan komplotten, tink mar oan dy pedofile rotsakken.
Do Do moatst se dus oer it mad komme.
Wanne Ja, sokssawat. Hjir in listje foar de haadkommissaris. It liket dat hy guon de hân boppe de holle hâldt.
Do Lykas dy biskoppen dogge.
Wanne Ja, soart siket soart.

Yntusken sieten de trije Fryskstriders yn in bar by de tsjerke te swetsen. De âld-politikus Frysk begûn oer de nije hoanne.

'Ik fertrou dy hoanne net,' sei er. 'Ik haw him in pear kear bestudearre, foaral nachts. Hy doocht net mei syn laserstrielen. De Fryske lânskipsskilder fûn dat er net yn it lânskip paste en woe de hoanne fan de toer sjitte. De Fryske dichter bewearde dat er it in poëtyske en surrealistyske hoanne fûn mei syn laserljocht. Hokker doarp hie soks?

De Fryske lânskipsskilder sei dat de âld-politikus-Frysk gelyk hie. Sels as der gjin wyn wie draaide de hoanne rûntsjes. Boppedat siet der altiten in do njonken de hoanne, ek dat wie fertocht. It wie faaks tige poëtysk, mar yn dat surrealistyske barren skûle it gefaar. It hie derfan dat dy hoanne it doarp yn 'e gaten hâlde. Dizze hoanne luts tefolle folk. As nachts it boatsje kaam waard it mei al dy toeristen te gefaarlik.

Do Wat sjochsto nachts allegearre yn it doarp en yn de haven?
Wanne As ik myn laser oer de see fleane lit sjoch ik soms in boatsje dat oanleit, en dan rinne lju lâns de ljochttoer nei de tsjerke.
Do En dan?
Wanne Neat. Ik kin se fan boppen net sjen.
Do Dy foto's dy't ik nei de Grutstêd fleane, hawwe dy der mei te krijen?
Wanne Ja, it binne close-ups fan dy nachtridders.

In wike letter stiene de trije Fryskstriders yn 'e lijte foar de tsjerke oer – it wie fjouwer oere nachts. Soms skeat der in laserpylk oer har hinne, de hoanne draaide as in gek. Hy sammele de foto's dy't de do moarns betiid ophelje soe.

Soms draaide er rjochts-, dan wer loftsom.

De âld-politikus-Frysk hie in jachtgewear by him en besocht de hoanne yn 't fizier te krijen. Hy stinde sa't allinne in politikus-Frysk dat koe. De hoanne gisele rûntsjes, de âld-politikus-Frysk koe him net goed op 'e korrel krije. De eachlasers fan de hoanne kreëarren in ljochtsirkel.

De âld-politikus-Frysk besleat op 'e midden fan dy ljochtrûnte te mikken, sadat it organisme oantaast wurde soe. It waard al in bytsje ljochter. Hy skeat fiif seis kear en by it lêste skot seagen se de hoanne omfallen. Hy bleau oan ien poat hingjen.

Doe hearden se in auto fûl remjen. Fjouwer plysjes stoden ta de doarren út. De trije Fryskstriders stutsen de hannen omheech – se waarden de tsjerke ynsleept wylst de plysjes raasden dat se fertelle moasten wêr't de stuff ferstoppe siet. De Fryske lânskipsskilder rûn nei it altaar en sloech dat helendal iepen.

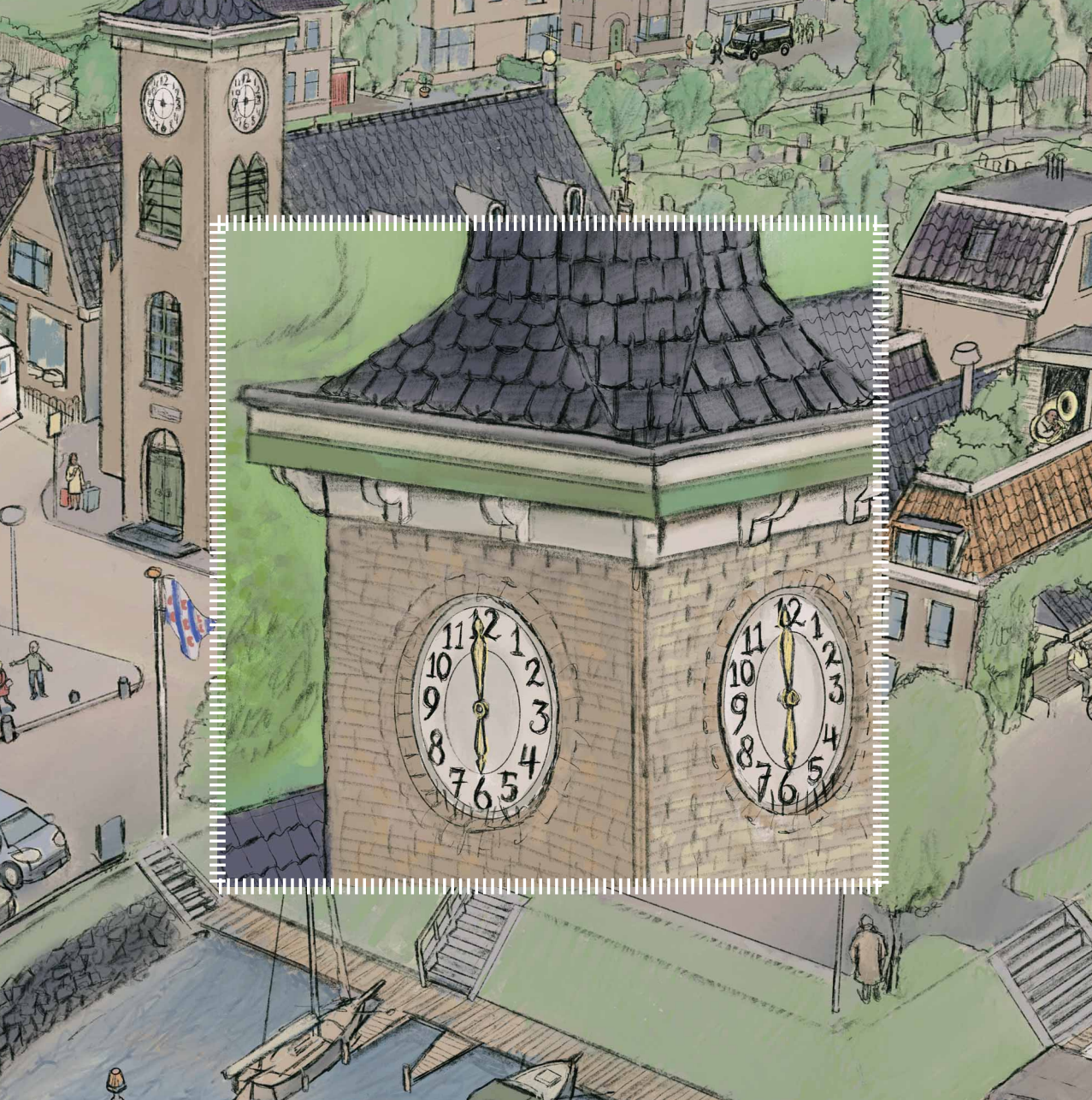
De plysjes bestudearren de ynhâld en begûnen te skatterjen – se seagen hûnderten keatsballen. De Fryske dichter – soan fan in keatsballemakker – naam in keatsbal yn 'e hannen. Hy sei: 'Hjir leit it bewiis dat we ea keatsten, se binne sammele foar de histoarje, de tradysje.' Doe bûtste er de keatsbal nei de achterkant fan de tsjerke. Dêr spatte er út inoar tsjin de muorre. Geelblau opljochtsjende pillen rôlen op 'e flier. De plysjes bolderden, de Fryskstriders flokten.

Op 'e tsjerketoer siet in do njonken de brutsen hoanne. Triennen rûgelen him út 'e eagen. Hy sei: 'Dy ûngelokken ha myn leafste freon fermoarde. Ik praat nea wer Frysk.'

NYK DE VRIES
Snein is in rêstdei

As jonkje skode ik elke wike tusken ús heit en mem yn it tsjerkebankje. Op in moarn hearde ik neist my in snoarkjen. Mei in skok fernaam ik dat ús heit yn 'e sliiep fallen wie. Hastich besocht ik him wekker te triuwen, al hie ik wol in idee wêrom't er fuortdommele: de hiele wike foar de baas oan it wurk, yn 'e jûn faak noch oan it beunen. Dochs skamme ik my derfoar en doe't it fjirtjin dagen letter opnij barde frege ik him nei tsjerkstiid oft er net in kear wekker bliuwe koe. Stoef eage er foar him út, oant er ynienen heimsinnich glimke. 'De snein is in hiele belangrike dei, jonge,' flustere er. 'Witst wol wêrom? De snein – dat is in rêstdei.'

JANNEKE DE BOER
Seis oere thús